ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Neuwirthové a soudců JUDr. Daniely Kabátové a JUDr. Martina Putíka, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **Československá obchodní banka, a. s.**, IČO 00001350
sídlem Radlická 333/150, 150 57 Praha 5
zastoupený advokátem JUDr. Pavlem Novákem
sídlem Bartákova 1107/40, 140 00 Praha 4

proti
žalované: **Marcela S.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem Mgr. Stanislavem Kutnarem
sídlem Pionýrská 495, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

o zaplacení 736.360,92 Kč s příslušenstvím
k odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 25. 2. 2022, č. j. 10 C 29/2020-482,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje**.

II. Žalovaná **je povinna zaplatit** žalobkyni náhradu nákladů odvolacího řízení v částce 38.463,50 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám JUDr. Pavla Nováka, advokáta sídlem Bartákova 1107/40, Praha 4.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zavázal žalovanou zaplatit žalobkyni částku 89.000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z této částky od 7. 11. 2019 do zaplacení a částku 647.360,92 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10% ročně z této částky od 7. 11. 2019 do zaplacení (odstavec I. výroku) a dále rozhodl tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku ve výši 254.252 Kč (odstavec II. výroku).

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Řehánková.

2. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná včas odvolání, kterým se domáhala jeho zrušení a vrácení věci soudu prvého stupně k dalšímu řízení, případně zamítnutí žaloby v celém rozsahu. Měla za to, že okresní soud se při řešení otázky souběhu náhrady škody, která byla již žalobkyni přiznána v rámci trestního řízení vedeného proti Lence K. u Okresního soudu ve Vsetíně pod sp. zn. 2 T 182/2019 a bezdůvodného obohacení nárokovaného vůči žalované v daném případě nesprávně opřel o rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 2307/2013, když toto rozhodnutí není aplikovatelné na tento případ. Žalovaná totiž v daném případě jako třetí nezúčastněný subjekt neobdržela žádný faktický majetkový prospěch. Majetkový prospěch vždy získala pouze paní Lenka K., která bankovní účet žalované zneužila jako nástroj ke spáchání trestné činnosti. Jedná se tedy o zásadní odlišnost od uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu, kde třetí subjekt obdržel plnění a toto nepozbyl nebo užil ve svůj prospěch. Obohacení tak vzniklo pouze na straně paní Lenky K. Pro ni, resp. přeneseně též pro žalovanou, již platí res iudicata. Otázka faktického prospěchu v širším slova smyslu je promítnuta také do ust. § 3000 a § 3001 NOZ, kdy zákon preferuje nalezení spravedlivého majetkového vypořádání mezi dotčenými subjekty. Okresní soud rovněž nesprávně uzavřel, že žalovaná měla jednat nepoctivě tím, že přenechala svůj bankovní účet paní Lence K., když si musela být vědoma, že paní Lenka K. bude moci využívat služby poskytované bankou prostřednictvím bankovního účtu. Soud prvního stupně však již nijak nevysvětluje, v čem by údajná nepoctivost měla spočívat. Žalovaná nemohla ani v nejmenším předpokládat, že by žalobkyně byť potencionálně mohla na její bankovní účet paní Lence K. vyplatit hned dva úvěry, navíc v takto vysoké výši. Navíc každá rozumně uvažující osoba by předpokládala, že při takovéto výši úvěru bude banka trvat na zajištění nemovitou věcí a na přezkoumání úvěruschopnosti klienta, obzvláště když výše úvěru podstatně převyšovala příjmové možnosti žalované i paní Lenky K. Soud prvního stupně se pak rovněž nevypořádal ani s právní argumentací žalované obsažené v závěrečném návrhu, která se zabývala především zásadou spravedlivosti požadavku na vydání bezdůvodného obohacení, jak je rozebráno v nálezu pléna Ústavního soudu, Pl. ÚS 34/09, [187/2010 USn.] ze dne 7. září 2010.

3. Žalobkyně se vyjádřila k podanému odvolání tak, že navrhla rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdit. Uváděla, že poskytnutí finančních prostředků v tvrzené výši ze strany žalobkyně bylo prokázáno jak v trestním řízení s dcerou žalované, tak tomto řízení. Jedná se tedy o judikovanou skutečnost, kterou není možné v tomto řízení zpochybnit. Tyto prostředky pak byly poskytnuty na účet ve vlastnictví žalované. To znamená, že peníze, které byly následně vyčerpány, obdržela do dispoziční sféry vlivu výlučně ona. Vlastnictví běžného účtu žalované pak bylo prokázáno rovněž v tomto i v trestním řízení. Přenechání užívání předmětného běžného účtu ze strany žalované své dceři ji nemůže vyvázat z práv a povinností z titulu vlastnictví tohoto účtu, když v okamžiku převedení finančních prostředků na účet nebylo její vlastnictví k předmětnému účtu nijak omezeno. Zneužila-li pak dcera důvěry žalované a nakládala-li s jejím účtem tak, že byla žalobkyni způsobena škoda, může se žalovaná hojit regresem vůči své dceři jako škůdci. Navíc, jak vyplynulo z výpovědí žalované i její dcery zde i v trestním řízení, dané peněžní prostředky byly užity ke zhodnocení nemovitosti žalované, která je ve výlučném vlastnictví žalované, a to při rekonstrukci. Předmětnou nemovitost pak užívá jak žalovaná, tak její rodina, která zde bydlí, včetně dcery, paní Lenky K. a její rodiny. Ani žalovaná, ani její rodina, neměla prostředky na to, provést tak zcela zásadní rekonstrukci předmětné nemovitosti, která probíhala po dobu několika měsíců. Tato skutečnost byla též potvrzena paní Janou K., která rodinu žalované znala, tito si od ní vícekrát půjčovali a neměli stálé zaměstnání. Tato pak rovněž potvrdila, že žalovaná disponovala se svým účtem, kdy na něj čerpala jinou půjčku od společnosti Provident. Opodstatněnost nároku je pak podpořena též dobrými mravy, kdy soud by neměl svým rozhodnutím legalizovat fakticky stav, kdy žalovaná a její celá rodina se obohatila na úkor žalobkyně protiprávním jednáním.

4. Krajský soud z podnětu podaného odvolání přezkoumal rozsudek okresního soudu v souladu s ustanovením § 212 věta prvá a § 212a odst. 1 a 5 občanského soudního řádu a dospěl k závěru, že odvolání žalované není důvodné.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Řehánková.

5. Odvolací soud plně odkazuje na skutková zjištění učiněná okresním soudem, když tato odpovídají obsahu provedených důkazů, tedy zejména se ztotožňuje se zjištěním, že žalovaná byla vlastníkem běžného účtu č. xxx, který pro ni vedla žalobkyně. Dne 9. 1. 2018 pak Lenka K. - dcera žalované uzavřela jménem své matky a bez jejího vědomí s žalobkyní smlouvu o kontokorentním úvěru č. 2167608U na částku 89.000 Kč, když v žádosti o kontokorent uvedla veškeré informace podle občanského průkazu, který vzala žalované, načež dne 9. 1. 2018 v xxx též podepsala jménem žalované doručenou Smlouvu o kontokorentním úvěru č. 010229697R. Žalobkyně následně převedla předmětnou částku na účet žalované. Poskytnutá částka ve výši 89.000 Kč byla celá z účtu vyčerpána, a to Lenkou K., které žalovaná umožnila s účtem disponovat, když jí sdělila přístupové údaje, poskytla platební kartu a sdělila PIN. Sama žalovaná mimo jiné vypověděla, že předmětný účet téměř nepoužívala a vůči Lence K. byly vedeny exekuce a na daný účet jí měly být zasílány sociální dávky a nemocenská. Následně dne 13. 1. 2018, uzavřela Lenka K. - dcera žalované jménem své matky a bez jejího vědomí smlouvu o neúčelovém spotřebitelském úvěru č. 010246714R na částku 711.000 Kč, když v žádosti o úvěr 2167608U uvedla veškeré informace podle občanského průkazu žalované. Žalobkyně předmětnou částku rovněž převedla na účet žalované. Poskytnutá částka byla celá z účtu žalované Lenkou K. vyčerpána. Na úhradu poskytnutých finančních prostředků žalobkyně obdržela pouze částku ve výši 63.639,08 Kč. Vyčerpané peněžní prostředky Lenka K. užila ve svůj prospěch, ve prospěch dětí a dále na rekonstrukci a vybavení domu žalované č. p. xxx v obci xxx, v němž spolu s žalovanou a jejím otcem v dané době žila. Za uvedené jednání, kdy takto způsobila žalobkyni škodu ve výši 647.360,92 Kč, byla Lenka K. pravomocně odsouzena v trestním řízení vedeném u Okresního soudu ve Vsetíně pod sp. zn. 2 T 182/2019 pro zločin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 5 písm. c) trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 48 měsíců.

6. Po provedeném dokazování okresní soud věc rovněž správně právně posoudil s tím, že žalovanou je nutno zavázat k zaplacení předmětných částek 89.000 Kč a 647.360,92 Kč z titulu bezdůvodného obohacení (§ 2991, § 2993 zák. č. 89/2012 Sb.). Právo dispozice s účtem č. xxx a s peněžními prostředky na něm měla právě a jen ona, a to po celou dobu, kdy byl účet veden. Okolnost, zda a jak často s prostředky na účtu reálně sama disponovala, není podstatná, když projevem dispozice je rovněž to, že účet zpřístupnila své dceři Lence K., a to zcela vědomě. Tento závěr pak koreluje i s již opakovaně judikovanou tezí, že jestliže je na účet nedůvodně přesunuta jistá finanční částka a dojde-li následně rovněž bez náležitého titulu k jejímu transferu ze zmíněného účtu ve prospěch třetí osoby, je nutno uzavřít, že povinnost vydat plnění bez právního důvodu stíhá majitele daného účtu, nikoliv osobu, která má předmět plnění aktuálně ve svém držení či osobu, která jej skutečně spotřebovala (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 5. 2022, sp. zn. 28 Cdo 706/2022 a dále např. rozsudky Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 33 Odo 221/2002, a ze dne 4. 10. 2012, sp. zn. 28 Cdo 1856/2012, popřípadě usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 28 Cdo 2998/2014, či ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. 28 Cdo 1155/2016.

7. Ve věci pak není ani podstatné, zda a do jaké míry pochybila osoba kurýrky při ověřování totožnosti podpisů na smlouvách, nebo snad to, jak byla před poskytnutím finančních prostředků zkoumána úvěruschopnost a dále ani to, že smlouvy (o úvěru) uzavřela s bankou Lenka K. Jak správně konstatoval okresní soud, připsáním částek tvořících předmět úvěrů na účet žalované na základě podvodně uzavřených smluv totiž nejen Lenka K. banku poškodila (jak dovodil již trestní soud), ale zároveň se tím bezdůvodně obohatila žalovaná. Jedná se tedy o typický případ tzv. „falešné solidarity“, kdy existence nároku poškozeného na vydání bezdůvodného obohacení od toho, kdo jej získal, nezbavuje poškozeného práva požadovat náhradu škody od osoby, která naplnila předpoklady odpovědnosti za škodu, způsobenou odčerpáním peněz ve prospěch obohaceného, ani nepodmiňuje vznik či úspěšnost nároku na náhradu škody uplatněním nároku na vydání bezdůvodného obohacení.

8. Rovněž pak v projednávané věci nemůže obstát ani odvolací argumentace žalované s poukazem na nález Ústavního soudu Pl. ÚS 34/09 ze dne 7. 9. 2020 ve vztahu k nalezení spravedlivého

majetkového vypořádání mezi dotčenými subjekty s tím, že faktický prospěch z přijetí finančních prostředků měla mít pouze dcera žalované. Žalovaná totiž v rámci svých námitek pomíjí, že z prokázaného skutkového stavu vyplývá, že čerpané finanční prostředky byly taktéž investovány do rekonstrukce nemovitosti (domu), která je v jejím vlastnictví tj., že z nárokovaných finančních prostředků měla objektivně prospěch. Navíc za situace, kdy žalovaná prokazatelně věděla, že vůči její dceři jsou vedena exekuční řízení, tj. že nemůže mít dostatek prostředků na jakékoliv investice do nemovitosti, což byl i jeden z důvodů, proč jí svůj účet zpřístupnila a umožnila jí s ním volně nakládat.

9. Okresní soud také závěrem správně podotkl, že i pokud by na žalobkyni bylo nahlíženo jako na poctivou příjemkyni (jak se snažila doložit), pak i tehdy ji stíhá povinnost vydat ochuzenému bezdůvodné obohacení v rozsahu, v jakém obohacení při uplatnění práva trvá. Tuto částku pak právě žalobkyně v rámci žalobního nároku požaduje. Není možno ji jakkoliv redukovat o částky, které byly z účtu vyčerpány ve prospěch dcery žalované, když, jak shora vyloženo, bezdůvodné obohacení vzniklo žalované již samotným připsáním peněžních prostředků na její účet jakožto adresátovi plnění (majitelce účtu).

10. S ohledem na shora uvedené byl proto rozsudek okresního soudu jako věcně správný potvrzen v souladu s ust. § 219 o. s. ř., a to včetně nákladového výroku.

11. Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení je odůvodněn ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když žalobkyně byla plně úspěšná i v této fázi řízení. Náklady odvolacího řízení žalobkyně pak ve smyslu ust. § 8 odst. 1, § 7 bod 6 a § 13 odst. 1, 4 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, tvoří odměna za 2 úkony právní služby á 11.260 Kč (z tarifní hodnoty sporu 736.360,92 Kč), a to za sepis vyjádření k odvolání a účast u odvolacího jednání dne 16. 2. 2023, tj. celkem 22.520 Kč, dále 2x paušální náhrada hotových výdajů přináležející ke každému úkonu á 300 Kč (§ 13 téže vyhlášky), náhrada jízdného na trase Praha - Ostrava a zpět ve výši 5.728,35 Kč (jízda vozidlem Hyundai ix35 při ujetí 760 km, spotřebě 5,3 l motorové nafty na 100 km, vyhláškové ceně 44,10 Kč/l a amortizaci 4,70 Kč na 1 km), náhrada za ztrátu času za 16 půlhodin strávených cestou ve výši 1.600 Kč, náhrada za 21 % DPH ve výši 6.394,15 Kč a doložené hotové výdaje na ubytování ve výši 1.621 Kč. Celkově představují separované náklady částku 17.250 Kč. Celková výše náhrady nákladů odvolacího řízení představuje částku 38.463,50 Kč, kterou je žalobce povinen zaplatit k rukám advokáta žalované. Zbývá dodat, že odvolací soud nepřiznal žalobkyni odměnu právního zástupce a přináležející režijní paušál za návrh na separaci nákladů řízení, když se v daném případě nejednalo o účelně vynaložený úkon právní služby ve věci samé, nýbrž pouze o návrh procesního postupu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno podat dovolání**, jestliže toto rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak, a to do dvou měsíců od doručení tohoto usnesení, prostřednictvím okresního soudu, k Nejvyššímu soudu České republiky.

Ostrava 16. února 2023

JUDr. Šárka Neuwirthová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Řehánková.